REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nox. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 76. **Brașov, Luni-Marți 4 (17) Aprilie.** **1900.**

Ora decisiune se apropiă...

„Se apropie tot mai mult óra, în care se va decide, décă este cu putință o împăciuire între stăruința naturală a popórelor de-a trăi, de a-se desvolta pe deplin naționalicesce și între necesitatea, ca aceste popóre sě pótă esista unul lângă altul“.

Cu aceste cuvinte marchéză organul conducětor al partidei progresiste germane din Austria situațiunea interióră în articolul sěu de Pasci și-șī esprimă speranța, că pentru acea împăciuire se póte afla modalitatea.

Intr'un stat de popóre, dice, trebue sě se afle linia de limitare a libertății nu numai între cetățeni, ci și între individualitățile naționale ale popórelor. In stat însě nu póte fi o libertate nemărginită, nici chiar pentru o naționalitate. Libertatea politică este o libertate limitată și nici egala îndreptățire națională a popórelor nu se póte validita nemărginit, trebue deci sě se afle měsura limitării libertății fiă-cărei naționalități. Și acésta limitare necesară a libertății naționale trebue sě se stabiléscă de către naționalități — prin aceea, că aceste se vor supune de bunăvoie unei legi aduse de ele însele.

Pe basa acestei teorii amintita fóiă conchide, că înțelegerea este singurul mijloc ca naționalitățile sě pótă dobêndi libertatea națională în měsura cea mai mare posibilă, și cel ce i-se opune lucră nu numai în contra statului, ci și în contra intereselor propriului popor.

Aceste cuvinte sunt adresate Cehilor, a căror obstrucțiune încă tot mai planéză ca un nor negru, ce amenință cu furtună, asupra parlamentului.

Nu credem, că cu asemeni argumente se va puté delătura furtuna amenințătóre, căci când e vorba de limitarea libertății naționale. Cehii pretind că ea se face neegal și că germanismului și intereselor lui se lasă prea mult teren în defavorul drepturilor și a desvoltării celorlalte popóre.

Cabinetul Koerber e privit ca stând sub influența Germanilor și ca neavênd energia de a lua posiția nici chiar față cu postulatele lor neîndreptățite. De aceea chiar și aderenții înțelegerii dintre Cehi, își esprimă neîncrederea față cu guvernul Koerber și dic, că e pěcat de timpul și de ostenéla pierdută cu conferențele de înțelegere.

Atêrnă dér, cum se vede, viitórea desvoltare a lucrurilor în Austria dela atitudinea guvernului. Acesta însě până acuma nu s'a arătat destul de dibaciŭ și energic de-a găsi calea mântuitóre între obstrucțiunea cehă și cea germană, ce-l amenință, pe cât timp se va da pe o parte ori pe alta.

Speranța, ce o manifestă organul Germanilor progresiști în realisarea finală a înțelegerii, se întemeiéză pe încrederea, ce o are, că factorii mai înalți de stat, guvernul și monarchul, vor rĕmâné și în viitor mai apropiați vederilor de împăcare germane. Și nu puțin va contribui a nutri acéstă speranță și visita împěratului la Berlin.

Césul hotărîtor se apropie necontenit. Acésta o věd și o simt cu toții, și națiunile nemaghiare din partea de dincóce a monarchiei nu cu puțină încordare aștéptă acésta decisiune, căci dela ea atêrnă nu numai sórtea înțelegerii din Austria, dér în mare parte și causa înțelegerii dintre popórele, cari compun statul ungar. Décă esistă unde-va anomalia, ce se opune conceptului de stat, ca o naționalitate sě aibă libertate nelimitată, pe când naționalităților conlocuitóre le este luată tótă libertatea, atunci acésta anomaliă se găsesce în Ungaria, unde bântue tirănia unei minorități.

Politicianii maghiari au recunoscut de mult corelațiunea acésta dintre Austria și Ungaria în ce privesce grava și neînlăturabila cestiune a egalei îndreptățiri naționale. Grație sistemului dominant esclusivist și asupritor, ei se simt momentan stăpâni absoluți pe situațiunea politică din țéră, și de aceea se muncesc cu gândul și cu dorința, cum s'ar puté totuși ,brodi așa, ca Germanii sě ajungă érăși conducětori în Austria și astfel sě se reîntórcă vremurile cele atât de plăcute cumetrilor dualiști și suprematiști.

Dér ce-a fost verde s'a uscat. Acele vremuri au trecut pentru totdéuna. Inzadar suprematiștii maghiari se vor strădui de-a opri sě între peste graniță puternicul curent de libertate națională, ce se produce prin luptele din Austria.

Nouĕle alegeri dietale. In timpul din urmă s'a accentuat adeseori în pressa maghiară, că la tómnă se vor face *alegeri dietale nouĕ.* Versiunile de felul acesta se susțin și acum, ba unele foi cred a sci, că deja în Septemvre a. c. se va începe campania electorală. Unii căutând esplicări pentru scirile, ce se rĕspândesc dic, că Coloman Szell primind postul de ministru-președinte a dat espresiune înaintea Corónei dorinței lui de a avé mână liberă în tóte direcțiunile, prin urmare și cu privire la disolvarea parlamentului. „Budapesti Hirlap“ revenind asupra acestei cestiuni dice, că în programul lui Szell nu se află și alegerile generale în anul curent. El vré sě se desbată mai întâiu budgetul pe anul viitor și o parte din acele proiecte de reformă, care se pregătesc acum în singuraticele ministerii. Până ce se întêmplă acésta, observă numitul diar, și cei ce murmură contra lui Szell vor cunósce mai bine situațiunea cu care trebue sě-și tragă séma, atât președintele consiliului de miniștri, cât și cei nemulțămiți. Se va clarifica între altele și cestiunea la al cui sprijin póte conta politica lui Coloman Szell.

Cu tóte acestea marea majoritate a deputaților crede și vorbesce tot cu mai mare insistență despre alegerile generale de deputați la tómnă, și mulți din ei nu-și ascund temerile, ce le nutresc în fața acestor alegeri, mai ales că ele se vor întêmpla la lumina focului luptelor confesionale dintre Maghiari, lupte, cari amenință cu totală desbinare și sfășiare chiar partida adi la putere.

Reforma administrației. Semioficiósa *„Magyar Nemzet“* scrie, că s'a adunat deja o parte din materialul necesar pentru reforma administrației. Guvernul nu aștéptă, decât adunarea materialului întreg, pentru ca sě pregătéscă proiectele de lege și prin luna Maiŭ sě-le aducă spre desbatere în cameră. Până acuma s'a pregătit partea referitóre la crearea de cursuri pentru *administrația comunală.* Se vor înființa 9—10 astfel de cursuri în diferitele părți ale țěrii, în cari vor fi primiți elevi, cari au absolvat cu succes șcólele medii și au bacalaureatul. Inovația acésta aduce cu sine sistarea comisiunilor esaminătóre pentru notarii de cerc.

Camerile provinciale austriace. Diarele din Viena aduc scirea, că sesiunea actuală a camerilor provinciale va fi închisă la 2 Maiŭ n. a. c. și că imediat după închiderea lor camera imperială din Viena va fi convocată. Delegațiunile se vor întruni în 12 Maiŭ în Budapesta. In restimpul dela 2—12 Maiŭ se vor întruni în Viena membri subcomitetului conferenței de înțelegere, pentru a urma desbaterile și a stabili proiectul de lege relativ la întrebuințarea limbelor țěrii la oficiile autonome.

Deschiderea esposiției din Paris.

Sâmbătă la 2 óre d. a. s'a deschis *esposiția universală din Paris.*

Din incidentul acesta întreg orașul era îmbrăcat în haină de mare sĕrbătóre. Pe bulevarde abia era casă, care sě nu fiă împodobită cu stindarde tricolore francese. Acumulația era uriașă mai ales pe piața Concordiei, unde se află pórta principală a

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

„Istoria închisorilor din România“.

Inainte cu o lună a apărut sub titlul „Istoria închisorilor din România“ o lucrare prețiósă scrisă de d-l *Dianu.* D-l *Dr. N. Minovici* face în „Noua Revistă română“ o critică a acestei lucrări, resultatul unor cercetări întemeiate numai pe acte și documente istorice, arătând tot odată și conținutul ei. Credem de interes a reproduce următórele din acéstă critică:

Cu progresele făcute către finele secolului al 19-lea, o nouă ramură, *Anthropologia criminală*, datorită lui Cesar Lombroso, se născu. Numĕrósele lucrări făcute cu privire la studiul crimei, séu al criminalului, precum și la aplicarea pedepsei, au angajat în acéstă ramură un complex de savanți ca juriști, sociologi, filosofi, anthropologi etc., despre a căror activitate cele patru congrese de Anthropologiă, ce s'au ținut la Roma, Paris, Bruxella și Geneva, ne dau o dovadă puternică.

Șcóla lui Lombroso nu recunósce pedepsei altă basă și alt scop, decât necesitatea de a proteja societatea contra consecințelor periculóse ale crimei, fiă prin educațiunea morală a criminalului, fiă prin depărtarea lui de mediul social; nimeni adi nu pedepsesce numai în scop de a face sě sufere cel pedepsit. Timpurile lui Moise, când se cerea dinte pentru dinte și ochiŭ pentru ochiŭ au apus de mult.

Avêntul, ce studiul criminalităței a luat, nu putea de a nu atrage după sine și studiarea mai seriósă a pedepsei și a închisorilor, căci strînsa legătură ce esistă între crimă și pedépsă o impune acésta. Criminalul, pedépsa și închisórea, fiind cei 3 factori mai însemnați, cu cari Anthropologia criminală se ocupă, putem vedé încă dela început importanța cea mare, pe care lucrarea d lui Dianu e menită a-o avé.

Evoluțiunea crimei în țéra nóstră, dată în lucrarea d-lui Dianu, prin marele numĕr de statistice, evoluțiunea pedepsei din timpurile cele mai vechi până adi găsită prin hrisóve și evoluția închisorilor, prin descrierea penitenciarelor și în special a Doftanei, ultima espresiă a sciinței penitenciare, se găsesc așa de bine tratate și într'un stil așa de concis, în *Istoria închisorilor*, încât cei mai profani cetind'o se încarcă cu cunoscințele cele mai nouĕ, pe cari progresul din secolul 19-lea le-a realisat relativ la crime, pedepse și închisóre; pentru anthropologii români, apariția acestei lucrări, pe lângă altele esistente, va forma piatra fundamentală a Anthropologiei nóstre criminale, cu atât mai mult, cu cât în acéstă lucrare se găsesc fundamentele înființărei unei asemenea școli, adecă: istoria închisorilor, a legilor și obiceiurile nóstre.

Se scie adi, că crima are doi factori, un factor individual, căruia nu i-se mai dă adi așa mare importanță, și un factor social, care e cel mai important, care forméză naturile vițióse predispuse la crimă și care le impinge la crimă; de unde cuvintele lui Quetelet, că „Societatea arméză singură brațele criminalului“, séu ale lui Lacassagne, că „Justiția vestejesce, temnița conrupe, ér societățile își au criminalii, pe care-i merită“. Ceva mai mult, Tarde cu drept cuvênt observă, că faptul diminuărei, din ce în ce mai mult a responsabilităței criminalului și mărirea în același timp a responsabilităței civile, nu însémnă alt-ceva, decât că deja s'a început a-se face responsabil mediul social de crimele sĕvîrșite, căci responsabilitatea civilă nu este alt-ceva, propriu vorbind, decât responsabilitatea mediului social.

Astfel fiind, găsesc însě, că presa, care adi jócă un rol așa de mare în instrucțiunea și educațiunea nóstră socială, ar fi putut vorbi mai mult de valórea lucrării d-lui Dianu. S'a dis, că presa este un factor ajutător al crimei și acéstă influență directă asupra genezei crimei o are mai ales când se adreséză la predispuși, că în general criminalul este puțin inventiv, el are 2 séu 3 trucuri și 3—4 procedeuri, de cari nu se depărtéză. El însě nu cere alt-ceva, decât sě-și măréscă cunoscința, sě capete noi trucuri, sě profite de stângăcia séu esperiența altora pentru a-și modifica modul lui de a lucra și pentru a dejuca cercetările poliției. Diarele sunt aci pentru a rĕspunde la tóte aceste dorințe. Ele pot chiar la nevoiă sě facă o educațiune complectă, sě învețe pe cel ce nu scie nimic, furtul séu omorul, séu amêndouĕ de-odată. In adevĕr tóte diarele descriu cu un lux neaudit de detaliuri, diferitele procedeuri pentru a fura, pentru a omorî, cu cele mai puține riscuri pentru rĕu-făcĕtor. Décă procedeul este neusitat, nou, original, diarele insistă și mai mult. Instrucția crimelor este espusă cât se póte de detaliat, așa că interesații pot vedé, că magistrații n'au ajuns sě

espoziției. Aspectul cel mai grandios îl da așa numit *„calea națiunilor“*, pe care se află paviliónele tuturor națiunilor cu stégurĭ proprii.

Serbarea de deschidere s'a început cu cântarea *„Marseillesei“*, esecutată de elevele conservatoriului și de un cor bărbătesc, după care s'a esecutat „Marșul solemnel“ de *Massenet*.

In mijlocul unei liniștĭ serbătorescĭ luà apoi cuvêntul ministrul de comerciŭ *Millerand*, care adresà un discurs cătră președintele Loubet numind esposiția o *gloriă a muncii* și-șĭ încheià discursul astfel: „Muncă, liberatóre și roditóre muncă, tu nobilitezĭ și mângăi, pe urma pașilor tĕi dispare nesciința și rĕul fuge! Tu liberezĭ omenimea din servitute“.....

Lui Millerand îi rĕspunse președintele Loubet printr'un discurs avêntat.

„Domnilor, ḑise Loubet, când republica francesă a invitat guvernele și națiunile sĕ ia parte cu noi în unirea muncei omenescĭ, ea nu s'a gândit numai la aceea, ca sĕ deștepte o emulațiune distinsă și invederată și pe țĕrmurii Senei se reîmprospĕteze vechiul renume al urbanității și ospitalității sale, ci dorul ei a fost mai mare. Francia a voit sĕ ia parte în mod eclatant la *victoria concordiei între națiunĭ*, în consciența, că prin acésta lucréză spre binele lumii la granița acestui veac, care prin victoria rĕtăcirilor și urei rĕmâne, ce-i drept, neperfect, dér care în progres ni-a lăsat o credință, ce va trăi în vecĭ.

„Productele economice dau în mod esențial caracterul acestei esposițiunĭ, care pe lângă pompa sa va fi și o împrumutată și bogată șcólă a învĕțămintelor. Pe lângă acésta nu ni-am uitat nicĭ de descoperirile sciinței, nicĭ de operele distinse ale artei și industriei. Fără îndoélă, nu este un aspect mai admirabil, decât acela, când mintea înfrânéză puterile lumii fisice și supune natura la combinațiunĭ, carĭ nicĭ nu sunt bănuite, din care derivă un câștig pentru bunăstarea nóstră și pentru bucuriile nóstre estetice. Dér întocmai precum geniul domnesce asupra materiei mórte, tot așa și el e supus adevĕrului și binelui. Forma cea mai măréță a frumosului nu este aceea, care póte fi înșirată cu numerĭ într'un catalog; consciința morală nu-l vede realisat decât atuncĭ, décă deosebite puterĭ spirituale mai înalte se unesc în nisuințele lor, întocmai cum mașinele halelor nóste își unesc munca lor prin o mare putere — și cu acésta se începe sentimentul solidarității. Cu bucuriă pot sĕ spun, că tóte guvernele respectéză acéstă lege supremă, ceea-ce nu va fi un resultat bagatel pentru marea concurență lumésca spre bine. In mânia luptelor grele, ce decurg între popóre pe terenul industriei, comerciului și economiei, popórele pun la primul loc căutarea mijlócelor prin carĭ se pot scări suferințele, organisarea ajutorului, urmărirea învĕțăturilor moralului și asigurarea muncei.

„Salut din inimă guvernele, a căror participare ni-e prețiósă, și salut din inimă pe distinșii lor representanțĭ, carĭ în opera comună ni-au fost colaboratorĭ și carĭ au o mare parte la ea. Domnilor! Opera acésta consistă în resultatul concordiei pacĭnice și a progresului; orĭ cât de trecĕtóre ar fi gloria ei, ea totușĭ nu va fi fără succes. Intêlnirea pacĭnică a guvernelor lumii nu rĕmâne fără de resultat. Sunt convins, că în urma accentuărei continue a unor anumite idei marĭ, de carĭ rĕsună veacul, ce apune, veacul al XX-lea va arăta cu ceva mai multă frățietate, cel puțin față cu miseria de tot feliul și că póte nu preste mult vom avé un drum însĕmnat lângă noi pentru esploatarea muncei în interesul binelui și pentru apropierea omului de umanitate. Sub aceste auspicii și în speranța acésta declar deschisă esposiția din 1900.“

Discursul de deschidere a fost frenetic aplaudat. După el, afară din program, a luat cuvêntul și ministru-președinte *Waldeck-Rosseau* mulțumind pentru conlucrarea națiunilor, representate la esposiție.

*

După deschidere s'a format cortegiul oficial, care a trecut din Palatul Electricității, așeḑat înapoia Castelului de apă și care e legat cu sala sĕrbărilor printr'un salon, salonul de onóre al palatului. De aicĭ cortegiul a percurs — îndreptându-se către Sena — principalele galerii ale Câmpului Marte, unde sunt reunite alte șépte grupe: Mecanica, Firurĭ, Țesuturĭ și Imbrăcăminte, Mine și Metalurgia, Industria chimică, Geniul civil. Instrucțiunea unită în grupul Procedurĭ generale în Litere, Sciințe și arte. Cortegiul oficial se opri un moment la podul Jena între pavilonul pădurilor și acel al Navigațiunei comerciale, s'a îmbarcat pe un vapor, care a urcat în susul Senei, trecênd pe lângă palatul armatelor de uscat și de apă, și pe lângă cheiul d'Orsay, unde 24 puterĭ strĕine șĭ-au aliniat pe două rênduri pavilónele lor (trei-ḑecĭ-și-nouĕ de țĕrĭ strĕine sunt oficial representate la esposițiune.) Președintele Republicei și cu cortegiul sĕu au salutat întâiu drapelul Mexicului, al Sérbiei, al Greciei, al Monacului, al Svediei al Spaniei, al Germaniei, al Norvegiei, al Belgiei, al Marei Britanii, al Ungariei, al Bosniei și Herțegovinei, al Austriei, al Statelor-Unite, al Turciei și al Italiei; — în a doua linie pe acelea ale României, Bulgariei, Rusiei, representată pe cheiul d'Orsay prin pavilonul Finlandei, pe al Luxemburgului, al Persiei, al Peruului, al Portugaliei și al Danemarcei. Vaporul se opri la podul Alexandru al III. Șeful statului inaugurà noul pod, apoi sĕ îndreptà cu învitații sĕi spre cele două palate ale artelor frumóse. Visita oficială s'a terminat aicĭ și Președintele Republicei a intrat în câmpiile Elysée prin noua alee ce separă cele două palate.

*

România a fost representată la deschiderea esposiției universale prin d-nii Gr. *Ghica*, ministrul plenipotențiar al țĕrei, împreună cu întreg personalul legațiunii; d-l *Olănescu-Ascaniu*, comisar general, împreună cu d-nii N. St. *Cucu* și G. *Bengescu*, comisarĭ specialĭ și d-nii *Sterian și Antonescu*, architecțĭ.

„Bradii la loc“ Sub titlul acesta cetim în *„Tribuna“* din Sibiiu cu data de Dumineca următórele:

„Ni-se telegraféză din Brad, că cei trei moliḑĭ, sădițĭ pe mormêntul divului Iancu, se află la locul lor și dau semne de bună prosperare. *Scirea despre smulgerea lor cu forța, ni-s'a dat pe basa unor informațiunĭ greșite*; o eróre regretabilă, pe care cu bucuriă o rectificăm.“

In revista nóstră din numĕrul de Dumineca am adus și noi scirea, de care e vorba mai sus, tot pe basa celor raportate de „Tribuna“. Trecuseră câte-va ḑile dela prima ei publicare și credeam, că scirea s'a dovedit esactă.

SCIRILE ḐILEI.

— 3 (16) Aprilie.

Academia română. Aḑĭ, Lunĭ, la 3 Aprilie, óra 1 p. m., Academia Română va ține ședință publică în localul sĕu din calea Victoriei 135. Se vor face următórele comunicărĭ: D-l Gr. G. *Tocilescu*: Raport asupra săpăturilor dela Axiopolis, făcute în tómna anului trecut. D-l Dr. V. *Babeș*: Desvoltarea medicinei moderne și institutul nou de bacteriologiă din Bucurescĭ.

Nou secretar de stat. In consiliul de miniștri, ce s'a ținut Miercurĭ, s'a decis sĕ se publice în „Budapesti Közlöny“ de erĭ numirea lui Iuliu *Gullner* ca secretar de stat în ministeriul de interne, în locul lui Jakabffy, fost mai înainte fișpan al comitatului Caraș-Severin, apoi secretar de stat numit sub guvernul lui Banffy. Jakabffy, după cum scim, fusese ales în urmă deputat în cercul Hermanului, comit. Brașov.

Din Sibiiu ne aduce „Tribuna“ scirea îmbucurătóre, că d-l Dr. Ioan Rațiu se află mai bine, grație îngrijirei alese a medicilor.

Un proces monstru la Seghedin. Incurênd se va pertracta la tribunalul din Seghedin un mare proces criminal. E vorba de *147 defraudărĭ și falsificărĭ de acte publice* întêmplate la banca ungurésca „Apatfalvi takarék és hitelszövetkezet“ La pertractare, după cum spun foile unguresci, sunt citațĭ vre-o 300 de martorĭ. Óre pressa jidano-maghiară și șefii sĕi din parlament cu ce nas pot cârti în contra băncilor române, când la ale lor băncĭ se întêmplă asemenĭ monstruosităţĭ?

Cinstirea sĕptĕmânii marĭ. I. P. S. Sa Metropolitul-Primat a dat ordin d-lui prefect de poliție al Bucurescilor, ca sĕ dispue oprirea a orĭ-ce fel de spectacole în cursul sĕptĕmânei patimilor.

Aniversarea nascerii regelui Carol. M. S. Regele a luat disposițiunea ca deóre-ce anul acesta ḑiua de 7 Aprilie cade în Vinerea patimilor, sĕ se serbeze aniversarea nascerii M. S. în prima ḑi de Pascĭ, ér Te Deumul sĕ se cetéscă în nóptea Invierei.

Atentat contra statuei lui Hentzi? Fóia kossuthistă „Egyetértés“, despre care de-altmintrelea nu numai odată s'a constatat, că e una din foile carĭ rĕspândesc scirile cele mai tendențióse, a scos acum la ivélă un atentat, ce ḑice, că l'ar fi proiectat în contra monumentului Hentzi „cincĭ tinerĭ bravĭ maghiarĭ“, elevĭ ai șcólei de cadețĭ. Cu multă satisfacțiă istorisesce organul kossuthist, cum aceștĭ tinerĭ s'au înțeles sĕ arunce în aer statua lui Hentzi și „sĕ nu mai servéscă spre scandalul Maghiarilor“. Era, spune fóia ungurésca p'aci, p'aci sĕ-șĭ realiseze planul, când cine scie pe ce cale „laudabilul plan“ a ajuns la cunoscința autorităților superióre și așa nu s'a putut esecuta. Imediat cei cincĭ tinerĭ au fost închișĭ; ei vor fi eliminațĭ din institut și vor fi înrolațĭ ca simpli gregarĭ în armata comună. Tinerii proiectaseră atentatul astfel, ca în vre-o nópte sĕ sape pe neobservate o grópă, grópa s'o umple cu praf de pușcă, sĕ-i dea apoi foc și așa sĕ arunce în aer statua generalului Hentzi. Pregătirile pentru acéstă „operă patriotică“, cum se esprimă „E-s“, s'au făcut în cel mai mare secret, dér totușĭ planul a ajuns la urechile comandei șcólei de cadețĭ. S'a pornit cea mai aspră cercetare și toțĭ cei cincĭ tinerĭ „au recunoscut, că în adevĕr ei au voit sĕ arunce în aer statua“. Imediat au fost eliminațĭ toțĭ cincĭ din șcóla de cadețĭ, și închișĭ. Mai scie sĕ spună „Egyetértés“ și aceea, că comanda șcólei de cadețĭ a făcut tot ce a putut, ca faptul acesta, care a fost descoperit *cu 10 ḑile* înainte, sĕ rĕmână în cel mai mare secret, ér pe elevĭ i-au conjurat „pe cuvêntul de onóre“, că nu vor spune nimĕnui cele întêmplate. — Așa istorisesce „Egyetértés“. „Pester Lloyd“ în numĕrul sĕu mai nou vine însĕ și declară „pe basa de informațiunĭ luate din loc competent“, că

---

descopere adevĕrul, decât grație cutărei stângăcii, cutărei uitărĭ a criminalului. Ḑiarul arată minunat abililor, cum ei pot merge fără ca sĕ cadă, pe marginea codului, cum se póte evita séu încunjura cutare articol periculos. Intr'adevĕr, décă s'a ḑis cu drept cuvênt, că închisórea e șcóla normală a crimei, ḑiarul se póte considera, ca șcólă primară, căcĭ prin mijlocul lui asasinii își fac șcólă. Și acum, décă presa e învinovățită pe drept séu pe nedrept de ajutătóre a crimelor, nu-i incumbă ei datoria de a arăta celor predispușĭ crimelor progresele făcute și a-le spune, că nu viața în comun, traiul la căldură și jucatul cărților, fumatul și teatru, lenea și vițiile îi aștéptă, — ca până acum — ci închisórea Doftana, viața isolată, singuratică, în celulă, munca escesivă pentru a-i corigia, ér nu de a-i conrupe și a le face educațiunea pentru a deveni celebri criminalĭ. Astfel fiind, pentru-ca presa sĕ se achite de tóte acestea față de predispușĭ și de societate, nicĭ nu putea găsi aiurea o descriere mai bună, mai corĕspunḑĕtóre unei asemenea cerințe, decât în lucrarea d-lui Dianu, în care autorul prevĕḑĕtor și cu idei de a fi mai folositor, atât pressei, cât și celor ce vor a-șĭ face o ideiă de lucrarea sa, a avut grija, ca chiar în capul lucrărei sale sub titlul de considerațiunĭ generale, sĕ facă resumatul lucrărei.

Spațiul restrîns al acestui articol, nepermițĕnd a da o estensiune mai mare criticei și pentru-ca cetitorii, sĕ-șĭ facă mai repede o ideiă complectă despre valórea lucrărei d-lui Dianu, nu voiŭ putea face mai bine, decât sĕ reproduc în resumat considerațiunile generale, cu care începe autorul.

Progresele dobândite în cursul secolilor în tóte direcțiunile, ḑice d-l Dianu, nu puteau sĕ lase, ca sentimentele umanitare sĕ nu fiă și ele încălḑite de suflarea ideilor generale, carĭ cârmuesc aḑĭ omenirea și pe care sĕ întemeiéză societățile moderne, astfel că aceea ce mai înainte sciința socială și morală considera ca o erezie, deveni mai în urmă un cult și astăḑĭ umanitariștĭ, filantropĭ, sociologĭ și ómenĭ de legĭ, luptă de-opotrivă și cu aceeașĭ nisuință, pentru ajutorarea și îndreptarea celor rĕi, ca și pentru ocrotirea, îndemnul și incururajarea celor bunĭ. Astfel, de unde altădată cei ce treceau pragul unei închisorĭ erau perduțĭ pentru societate și destinațĭ sĕ fiă prada crimei, ér închisorile erau considerate ca locurĭ de represiune și de infamiă, astăḑĭ societatea se îngrijesce de sórtea lor și închisórea nu mai este privită ca un loc numai de represiune, ci și de emendare. Ca o dovadă de acésta autorul citéză cuvintele pline de adevĕr ale lui de Toqueville, care într'un raport adresat Camerei deputaților din Franța la 1843 ḑicea: „Vechile închisorĭ ale Europei fuseseră tóte zidite în scopul întinderei, ér nu al reformei. Nimic nu se făcuse pentru îmbunătățirea stărei sufletescĭ, corpul însĕ suferea, el era mai întotdéuna încărcat cu lanțurĭ. Hrana era rea séu neîndestulitóre, condamnații erau rĕu îmbrăcațĭ, se culcau de ordinar pe pae, suferiau de fóme și de frig. Tóte precauțiunile higienice erau înlăturate în mod neomenesc, mortalitatea era fórte mare. Pe la începutul secolului acestuia cestiunea reformei penitenciare a început sĕ preocupe cu mai mare interes pe toțĭ bărbații de stat, pe sociologĭ, filantropĭ, ómenii de legĭ etc. preocupațĭ în același timp și de ideia, că ce sistem trebue sĕ adopte“. Cu acéstă ocasie autorul vorbesce despre sistemul Auburnian, numit astfel după orașul Auburn din America, ce a întrodus acest sistem în 1821, sistem care constă în închiderea arestaților nóptea singurĭ în celule, ér ḑiua sĕ se afle în comun la lucru sub regimul tăcerei, și de sistemul Filadelfian, séu al separațiunei absolute și continue a arestaților. Pentru a dovedi, că din aceste două sisteme cel Filadelfian ar fi mai sever și cu un resultat de multe orĭ nenorocit pentru arestațĭ, autorul reproduce cuvintele profesorului Seveiller de drept penal dela facultatea din Paris, care ducêndu-se de două orĭ în Belgia, pentru a studia acest sistem, scria într'un raport al sĕu: „M'am convins în sufletul și consciința mea, că mulțĭ din aceștĭ nenorocițĭ vorbesc de acei carĭ se mai aflau în viață, erau desechilibrațĭ și atinșĭ în dosă variabilă de ceea ce alienniștii numesc delir de persecuțiune“. După aceea d-l Dianu întră în prima parte a lucrărei d-sale și caută a vedé evoluția ce s'a produs în țéra nóstră în viața morală și socială, care au fost reformele aduse în legislația nóstră penală, legislațiune care nu avea, după cum ḑice autorul, alt scop și alt principiu, decât acela de a pedepsi pe vinovațĭ, perḑêndu-i pentru totdéuna societății.

(Va urma.)

întrégă scirea de mai sus *e lipsită de ori-ce temeiŭ.*

„Clubul român în Rădăuţi“ este numele unei nouě societăţi românescĭ înfiinţată de curênd în Rădăuţi (Bucovina) a căreĭ menire va fi de-a înlesni întâlnirea Românilor din oraş şi district şi a desvolta simţul pentru *lege, neam şi limbă*. „Patriei“ i-se comunică, că „Clubul român în Rădăuţĭ“ a ţinut prima sa adunare generală constitutivă, Sâmbătă, în 7 Aprilie 1900 st. n. şi numără până acum 28 membri români din oraşul Rădăuţĭ.

Meeting de protestare. In primele ḑile după sărbătorile Pascilor se va ţiné în Bucurescĭ marele meeting al „Ligei Culturale“ pentru a protesta contra injuriilor aduse la Alba-Iulia memoriei lui *Avram Iancu* şi a *condamnării celor trei studenţĭ românĭ*, carĭ au depus o coróná pe mormêntul lui.

Persóne juridice. *Sindicatul ḑiariştilor din Bucurescĭ* a fost recunoscut ca persónă morală (juridică). Proiectul de lege în acéstă privinţă, primit de adunarea deputaţilor, a fost votat aprópe cu unanimitate şi de Senat. — Asemenea fù recunoscut prin votul Senatului şi al Camerei *Clubul Tinerimei* din Bucurescĭ ca persónă juridică. S'a votat în cameră şi recunóscerea ca persónă juridică a societăţii dómnelor române *„Furnica“* pentru desvoltarea industriei casnice.

Bibliotecĭ poporale înfiinţate de stat. Din Zombor i-se scrie luĭ „Pesti Napló“: „Un om al ministrului de agricultură Darányi tocmai acum cercetéză pe rênd bibliotecile poporale, pe carĭ statul le-a înfiinţat gratuit pentru popor în părţile de méḑă-ḑi şi dintre carĭ în Bacibodrog *sunt 35*. Trimisul adună date pentru a constata, cât de mare este iubirea de lectură şi ce proporţiunĭ a luat nisuinţa *cultivărei de sine*“. Spune mai departe, că trimisul ministerial a aflat unele bibliotecĭ cu totul góle, fiind tóte cărţile împărţite între popor şi că mai sunt vre-o 20 comune, carĭ au făcut şi ele paşĭ sě capete astfel de bibliotecĭ gratuite.

Camera de comerciŭ din Bucurescĭ în şedinţa sa de Vinerĭ a aprobat înfiinţarea unei societăţĭ române *Avêntul*, care are de scop a scóte *croitoria* din mânile străinilor. Camera a discutat apoi cestiunea esperţilor de falimente. S'a admis ca esperţii sě fiă Românĭ, sě fi absolvit o şcólă de comerciŭ din ţéră séu străinătate şi sě fi fost în comerciŭ cel puţin 5 anĭ.

Părechia domnitóre a Rusiei a plecat alaltăerĭ din Petersburg la *Moscva*.

Lege despre căile ferate vicinale. In noua sesiune a dietei, ce se va deschide după Pascĭ, guvernul va înainta camerei un proiect de lege despre căile ferate vicinale. Proiectul s'a pregătit deja în ministeriul de comerciŭ. Dorinţa guvernului este, ca acest proiect sě devină lege deja în decursul anului curent.

Comisiunea pregătitóre a conferenţei interparlamentare va ţiné în 19 Aprilie o şedinţă în Bruxella. La şedinţa acésta va lua parte şi grupul maghiar prin representanţii sěi *Apponyi* şi *Pazmandy*.

Terminarea liniei Călimănescĭ-Rîul Vadului. D-l I. *Grădişteanu*, ministru al lucrărilor publice, a depus pe biroul camerei române un proiect de lege, prin care se deschide pe séma acestui minister un credit suplimentar de 5.500,000 lei, pentru terminarea lucrărilor de pe linia ferată Călimănescĭ-Rîul Vadului. Acest proiect a fost votat Vinerĭ de cameră.

Regina Angliei la Dublin. După un repaos de două ḑile, regina Victoria a trecut în revistă o armată de 30.000 de copii veniţĭ din tóte colţurile Irlandei. Acéstă ceremoniă interesantă n'a avut nicĭ un caracter oficial; totul s'a petrecut ca în familiă şi aplausele frenetice ale miilor de micĭ copilaşĭ au plăcut reginei. Trăsura regală, trecênd printre două şirurĭ de copii, s'a oprit de mai multe-orĭ pentru a puté copiii sě-ĭ dea buchete. Ba unul din copii, care era aprópe de trăsură, îi ḑise reginei: „Dómnă, sunteţĭ mai frumósă, decât bunica mea“. Regina a rěmas fórte încântată de revista copiilor şi de mai multe-orĭ şi-a arătat imensa sa plăcere de recepţiunea, pe care i-au făcut'o Irlandesii.

Şahul Persiei, după cum i-se comunică lui „Times“ din Londra, a plecat deja în străinătate. El va merge întâiŭ la Contrexeville, ér de aicĭ la Petersburg.

Mulţămită publică. D-l Augustin *Marcuş*, cassar la institutul „Silvania“ din Şimleu, ne trimite o mulţămită publică, prin care esprimă în numele sěu şi al familiei recunoscinţă tuturor acelor d-nĭ preoţĭ, învěţătorĭ şi alţĭ fruntaşĭ, carĭ cu ocasiunea înmormêntărei tatălui d-sale Florian Marcuş, au luat parte la înmormêntare şi cărora nu li-a putut esprima mulţămită în special.

Ultima representaţiune a operei „O nópte în Granada“, ce s'a dat Sâmbătă séra, a fost fórte bine cercetată. Sala ca şi galeria era înţesată de public, între care am observat pe mulţĭ veniţĭ din afară. Animaţia a fost tot aşa de mare, ca la representaţia primă şi atât purtătorii rolurilor principale, cât şi cei ce aveau rolurĭ mai micĭ, precum şi coriştii au căutat şi jucat cu multă vioiciune şi disposiţiă, aşa că ansamblul a fost la înălţime. E póte de prisos sě mai spunem, că în prima liniă publicul a admirat şi de astă-dată escelenta prestaţiune artistică a distinsului baritonist Dumitru *Popovici*. Publicul care şi-a manifestat mulţumirea sa prin repeţite şi furtunóse aplause, a onorat pe artist cu o frumósă cunună de laurĭ; ér domnişórei Eugenia *Moga*, care a cântat cu mare siguranţă şi a încântat asemenea pe toţĭ cei de faţă, i-s'a oferit un prea frumos coş de florĭ, de care era aninată o porumbiţă.

La încheiere publicul în aplause nesfěrşite şi sgomotóse şi-a manifestat recunoscinţa şi faţă cu eminentul şi dibaciul dirigent, d-l profesor de musică *George Dima*, care a sciut sě ducă la îndeplinire cu atâta succes şi în timp relativ aşa de scurt, problema ce şi-a pus'o, de-a representa acéstă operă şi aicĭ în Braşov, chemându-l pe scenă de repeţite-orĭ. Astfel s'a terminat seria frumóselor representaţiunĭ, carĭ au încântat aşa de mult publicul nostru braşovén.

Rěsboiul din Africa sudică.

După desastrele, ce le-a suferit în urmă armata lordului *Roberts* şi cu tóte scirile deprimătóre despre situaţia în care se află grosul trupelor Albionului în Africa, generalissimul engles a vědut, că e absolut necesar sě potolésčă spiritele înfierbântate trimiţênd la Londra telegrame, că în curênd se va pune în mişcare.

Roberts a telegrafat adecă din Bloemfontein la Londra că în ḑilele proxime va înainta cu 80,000. Cu tóte speranţele, ce şi-le face însě, Roberts vrê sa mai întâiu měsurĭ de asigurare. Divizia a 8-a va lăsa-o în Springfontein, ca sě apere linia ferată; va lăsa apoi şi la alte puncte trupe de apěrare.

*

De pe câmpul de rěsboiu nu sunt scirĭ mai însemnate. Garnisóna englesă dela *Wepener* se ţine încă.

*

Luĭ „Daily News“ i-se vestesce din Capstadt, că mişcarea ostilă din districtele sud-vestice din Capland causéză îngrijrĭ seriósе. Farmerii din districtele Swellendan şi Kaledon nu aşteptă decât momentul favorabil pentru a-se resculă.

*

Intr'o scrisóre a unui Frances, stabilit în Johannesburg, se dă o descriere interesantă asupra caracterului şi personalităţii noului comandant suprem al trupelor transvaliene, generalul *Botha*. Numitul Frances s'a întâlnit cu eroiul general în Johannesburg, când comandantul suprem al Burilor era Joubert şi când Roberts a debarcat la Capstadt. Intâlnirea s'a întêmplat tocmai după fapta eroică de arme a lui Botha la Spionskop. Etă ce scrie Francesul despre Botha:

Are vêrsta de abia 36 anĭ. Când îl vede omul, nicĭ nu bănuesce, că el este acela, care a fugărit pe Englesĭ îndĕrĕt peste Tugela. Nicĭ un semn al soldatului veteran nu se vede la el. C'o modestiă uimitóre dă altora tóte meritele gloriósélor sale fapte de arme, deşi fiă-cine le atribue luĭ.

El scie sě influinţeze în mod estraordinar asupra burgherilor, carĭ sunt atât de fidelĭ faţă de acest om cu privire senină şi infinit de blândă şi pe a cărui faţă cu colóre de bronz zace o linişte majestatică, încât bucuros îşĭ jertfeso viaţa pentru el, numai ca sě-i împlinéscă porunca. La întrebarea, că unde a învěţat mănuirea armei şi unde şi-a câştigat cunoscinţele tactice, Botha a rěspuns:

„Eu nu mě consider de tactician în înţeles european. Intr'un rěsboiu european n'aşĭ puté produce nimic de însěmnătate. Aicĭ însě sunt om, care pot fi folosit, fiind-că în urma esperienţelor mĭ-am câştigat praxa, ér esperienţa cea mai bună este rěsboiul. Nu aparţin aderenţilor niciĭ unei şcóle. In purtarea rěsboiului m'a învěţat conducĕtorul meu, Mayer Lucas, când conduceam o espediţiă contra Cafrilor. Sistemul lui îl urmez şi eu. Luĭ am sě-i mulţumesc succesele mele din Decemvre lângă Colenso contra lui Buller, şi că am sciut sě-mĭ ajut în isgonirea Englesilor de pe Spionskop. Cariera mea militară este câmpul de luptă; acolo mĭ-am câştigat tóte cunoscinţele. Décă am vre-un merit, acela nu pot sě-l mulţumesc decât numai prea stimatului nostru preşedinte, care m'a numit comandant suprem“.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Aprilie st. v. 1900

s'a deschis nou abonament, la care învităm pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóieĭ nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne (12 fl.); pe şése lunĭ 12 coróne (6 fl.); pe treĭ lunĭ 6 coróne (3 fl.); pe o lună 2 coróne (1 fl.).

Pentru România şi străinătate: pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ, pe o lună 3.50 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşor prin ***mandate postale.***

Administraţiunea.

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

Tinerimea română din Alba-Iulia şi jur invită la concertul, ce-l va arangia cu concursul unui grup de teologĭ din Sibiiu, Marţĭ în 11 (24) Aprilie a. c. (a 3-a ḑi de Paştĭ), în sala cea mare dela hot. „Hungaria“ din A.-Iulia. Venitul curat e destinat pentru ambele şcóle române de-acolo. Intrarea de persónă: loc I. 1 fl., loc II. 80 cr., loc III. 60 cr., loc de stat 40 cr. Biletele de întrare se capětă în prăvălia d-lui P. S. Cirlea şi séra la cassă. Suprasolvirile generóse se vor chita pe calea publicităţiĭ.

Program: 1) „Sfânt e Domnul Savaot“, de G. Dima. 2) *a*) „Inzadar alerg pământul“, de G. Dima; *b*) „Nu-i....!“ de ***. 3) „Cântecul ciobanului“, solo de bas cu acomp. de pian, de T. Popovicĭ. 4) *a*) „Cântec de jertfă“, de L. v. Beethoven; *b*) „La o rândunică“, de I. Costescu. 5) „Hora Plóia“, de G. Dima. 6) „Viaţa ţiganilor“, cu acomp. de pian de Schumann. 7) *a*) „Fóiă verde de trifoiŭ“, de T. Popovicĭ; *b*) „Sěrmană frunză“, de G. Dima. 8) „Cisla“, operetă comică de C. G. Porumbescu. După concert dans.

Literatură.

In stabilimentul grafic I. V. Socec din Bucurescĭ a apărut *„Povestea privighitorii“* (după Inşirăte mărgărite“) de *I. Manliu* (estras din publicaţiunea „lui Titu Maiorescu, Omagiu“). Preţul 25 banĭ.

*

„Fetele casnice“, cor pentru trei şi patru vocĭ femeescĭ de Timoteiŭ *Popovici*. Acéstă drăgălaşă composiţiă musicală se află de vêndare la d-nul autor în Sibiiu (seminarul archidiecesan), cum şi la Tipografia „A. Mureşianu“ în Braşov. Preţul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Diverse.

De pe timpul chicei. In luna Iulie a anului 1804 împěratul Napoleon I. făcû o revistă asupra trupelor din Paris. O plóiă torenţială udă pe soldaţĭ până la piele, pălăriile lor cele scrobite începură a-se muia şi pudra curgea în torenţĭ albĭ peste feţele lor pe uniformă. Napoleon vědù acésta indignat. După revistă ḑise generalului Junot: „Eu am de gând sě desfiinţez în óstea mea chica şi pudra“. Junot rěmase uimit.

—„Sire“, observă Junot, „pentru aceea vě ḑic soldaţii dela gardă „tunsu“. Napoleon rîse. — „Inceputul îl voi face cu Murat şi voiŭ pretinde ca el sě-şĭ tundă pletele sale à la Ludovic al XIV-lea“. Murat deşi fórte trist în inima sa, se supuse voinţei împěratului. După acésta i-s'a ḑis lui Bessiéres se-şĭ tundă chica, care avea pěrul cel mai mare în tótă armata, dér el nu voi. In 26 August 1804 apăru un nou regulament al oştirei francese, în care se interḑice de a mai purta chică, afară de grenadirĭ, vênătorĭ, artilerişti, trupele de tren şi gendarmii de elită. In ḑiua următóre au fost tunse de-odată în Paris peste 20,000 de chicĭ. Din acésta era aprópe sě se nască bătăĭ sêngerόse între cei tunşĭ, carĭ batjocureau pe cei cu chicĭ, ḑicêndu-le „vijlă“, pe când aceştia ḑiceau celor tunşĭ „model de perucĭ“. Despre acest lucru fù înscinţat Napoleon, care tocmai petrecea la Aachen el ḑise, că sě nu silésčă ómenii prin mijlóce severe „prusescĭ“, de-órece renovarea se va introduce ea pe încetul de sine. Dintre generalĭ, cel din urmă care a mai purtat chică, a fost generalul Bessiéres, căḑut în lupta dela Rippach în 1 Maiŭ 1813.

Influinţa alcoholului asupra pescilor. Un medic din New-York cu numele G. W. Scudder, a făcut nisce esperienţe interesante, arătând influinţa alcoholului asupra pescilor. Medicul Scudder a luat 8 pescĭ, crapĭ, din heleşteul central, carĭ se păreau a fi morţĭ, i-a pachetat într'o hârtiă şi i a dus acasă. După câte-va óre îi puse într'un vas, ca sě-i curěţe, unde doi dintre pescĭ începură sě se miscе. Scudder, ca sě le cerce puterea vieţii, li-a băgat pescilor în gură câţĭ-va picurĭ de rachiu mestecaţĭ cu apă şi a observat, că după cât-va timp pescii au fost pe deplin trezíţĭ şi înotau prin vas. O asemenea esperienţă a făcut şi în Londra un alt naturalist cu numele Chambers. Acesta a scos din apă patru pescĭ, i-a ţinut patru óre într'o cutiă uscată. Pescii păreau a fi morţĭ. Chambers li-a picurat pescilor puţin rachiu în gură, după care s'au trezit. I-a pus în apă şi au înotat. După acéstă esperienţă cei doi pescĭ alcoholicĭ au fost lăsaţĭ într'un basen, unde sănětoşĭ au trăit încă mult timp.

Cât câştigau meseriaşii în evul mediu. In evul mediu, pe la sfîrşitul věcului al 15-lea un meseriaş câştiga pe ḑi ceva mai mult de 18 banĭ; acheştĭ banĭ însě valorau de 20 orĭ mai mult ca cei de aḑĭ. Timpul de lucru era 14 óre pe ḑi şi de cele mai multe-orĭ lucrau şi Dumineca. Un măestru zidar din Nürnberga prin anul 1470 câştiga pe an 21 fl., pe când în alte oraşe cel mai bun muncitor câştiga numai 12 fl. Un florен pe atuncĭ însě făcea cât 24 coróne aḑĭ.

Calfele de brutar aveau pe an câte 4 fl. 50 cr. până la 6 fl., ér cele de măcelar câte 1·50—7·50 fl. pe lângă locuinţă şi mâncare. După ce a fost descoperită calea spre America şi India, aurul s'a înmulţit şi în urma acésta şi valórea banilor a scăḑut.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

Scrierĭ economice:

Agrologia séu Agricultura generală de de Dr. *G. Maior*, profesor la şcóla centrală de agricultură din Bucurescĭ. E cea mai bogată şi tot-odată cea mai temeinică scriere românéscă cu privire la cultura pământului (aratul sămĕnatul, gunoiul etc., etc.) Conţine 217 figurĭ de-ale diferitelor aparate economi (pluguri, grape, tăvălugurĭ etc.) E o carte fórte mare, de 524 pag. şi costă numai 2 fl. 50. (cu posta recomandat 2 fl. 75 cr.)

Fitotechnia séu Cultura sbecială a plantelor, scrisă tot de D-l *G. Maior*. Acéstă carte se estinde pe 611 pagine format mare şi conţine în text 202 figurĭ. Cuprinsul e fórte bogat, arĕtând cu de-amĕruntul soiul modul de cultură, bólele şi vindecarea etc. gentru fiă care plantă. precum cereale (tot felul de cucate, ca grâu, sĕcară, orz, ovĕs, orez, meiŭ, cucuruz, hrisc, etc.); apoi mazere, linte, mazĕriche, rapiţă, mac, şofran, hemeiŭ, in, cânepă, tutun, cartofĭ, tot felul de sfecle, hrĕn curechiŭ, şi alte multe. Apoi diferite plante de nutreţ, ca lucernă, trifoiŭ, mohor, cucuruzul verde nutreţ, diferite compositiunĭ pentru fĕnaţe şi păşunĭ artificiale etc. Alcapitlu tractéză despre cultura fĕnaţelor, altul irigaţiunĭ, altul despre păşunĭ etc. Preţul 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl 25 cr.)

„Cartea Plugarilor" séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor" etc. scrisă de *Ioan Georgescu*. Tractéză despre legumărit, gunoiŭ, lucrarea pământului, sĕmĕnăturĭ, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, gaiţelor etc. Un esemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Acéstă carte a eşit numai acum de sub tipar.

„Stupăritul", întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8°. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de vierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinsen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote*. Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. şi costă 80 cr. (Cu posta 90 cr).

Cele mai de lipsă cunoscinţe despre Legea veterinară — o carte fórte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Conţine 134 pag. format mare şi costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr).

Cartea stuparilor săteni de Romul *Simu*. Cu mai multe ilustraţiunĭ in text. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Preţul 40 cr. trimis francat.

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

*

O carte de legĭ. „Amicul Poporului" îndreptar în cause administrative şi judecătorescĭ *pentru poporul român"* de *Titu Vuculescu*, pretor in Pecica maghiară. Cartea e întocmită la înţelesul ţĕranilor, aşa că din ea orĭ-ce plugar, orĭ-ce măestru, orĭ-ce om, care scie ceti, póte sĕ înţelégă lămurit, ce-i este după lege ertat sĕ facă şi ce nu; cum are sĕ-şĭ câştige anumite drepturĭ, la cine sĕ se îndrepte cu plângerea orĭ cu rugarea. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Aprilie 1900.

Renta ung. de aur 4%	97.20
Renta de coróne ung. 4%	93.65
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2$%	101.—
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	99.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.60
Bonurĭ rurale ungare 4%	92.60
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.75
Impr. ung. cu premii	164.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	139.75
Renta de argint austr.	99.25
Renta de hârtie austr.	99.—
Renta de aur austr.	98.40
Losurĭ din 1860.	136.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	126.30
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	182.25
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	228.70
Napoleondorĭ	19.25
Mărcĭ imperiale germane	118.35
London vista	242.75
Paris vista	96.32½
Rente de coróne austr. 4%	98.95
Note italiene	90.30

Cursul pieţei Braşov.

Din 15 Aprilie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.98
Argint român.	Cump.	18.70	Vênd.	18.80
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.10	Vênd.	19.16
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	253.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	118.40	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 10 Aprilie de 33,667 capete, la 11 Aprilie au întrat 560 capete şi au eşit 763 capete, rĕmânênd la 12 Aprilie un numĕr de 33,464 capete.

Se notéză marfa ungurĕscă: veche grea dela 98—100 fil. marfă ungurĕscă tinĕră grea dela 108—110 fil. de mijloc dela 107—108 fil. uşóră dela 105—106 fil Ung. de mijloc —.—.— fil. – Sêrbéscă: grea 107—108 fil., de mijloc 106—107 fil. uşóră: 104—105 fil. kilogram.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta

din 11 Aprilie n 1900

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul p 100 ch. dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	8 20	8.40
Grâu dela Tisa	80	8. 5	8.25
Grâu de Pesta	80	8.10	8 25
Grâu de Alba-regala	80	8.05	8.20
Grâu de Bácska	80	—.—	—.
Grâu ung. de nord	80	— —	. —
Grâu românesc	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ [illegible]	Soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Secară		70—72	6 60	6 80
Orz	nutreţ	60—62	6.30	6 50
Orz	de vinars	62.64	5 90	6.—
Orz	de bere	64.66	5.60	5 90
Ovĕs		39.41	5.—	5.30
Cucuruz	bănăţ.	75	—	—
Cucuruz	altă soiu	73	—	—
Cucuruz				
Hirişcă			5. —	5 38

Producte		Preţul pe 100 chilograme dela	până
Sem. de tri	Luţernă ungur.	36.	46.—
	transilvană	—.—	—
	bănăţénă	.—	.—
	roşie	58 —	64 —
Oleu de rap	rafinat dupl.	—	—.—
Oleu de in			
Uns. de porc	dela Pesta	59 50	60 —
	dela ţĕră	— —	—.—
Slănină	svêntată	49 —	50.—
	afumată	58 —	59.—
Sĕu		— —	
Prune	din Bosnia în buţi	16 50	17
	din Serbia în sacĭ	15 50	15.75
Lictar	slavon nou	18 50	19.
	bănăţenesc	16 50	17.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
	sêrbesci		
Miere	brută		
	galbină strecurată	—.—	—.
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
	Drojdinţe de spirt	—.—	—.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maier.

Cursul losurilor private

din 11 Aprilie 1900

	cump.	vinde
Basilica	13 20	14 20
Credit	397.50	398. 0
Clary 40 fl. m. c.	132 —	133.—
Navig. pe Dunăre	—.—	—.—
Insbruck	65 -	67.—
Krakau	67.—	66 —
Laibach	49 —	50.—
Buda	134 —	136
Palfiy	132 50	133 50
Crucea roşie austr.	42 50	43 50
dto ung.	21 70	22.70
dto ital.	—.—	—.—
Rudolf	65 —	66.
Salm	172.50	174 50
Salzburg	58 50	60. –
St. Genois	182 –	184.—
Stanislau	130	—.—
Trieitine $4^1/_2$% 100 fl. c	178.—	184.
dto 4% 50	80 –	.—
Wallstein	178.—	184.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Bancs h. ung. 4%	—.—	—.—

Nr. 1260—1900.

PUBLICAŢIUNE

Un teren de zidire situat în Blumena Strada Fântânei din sus de restauraţia la „Grópa lacrimilor", (Thränengrube) **în apropierea de halta Tramvaiului**, în estindere de circa 2750 □ metri **se vinde** pe cale de licitaţie orală şi scripturistică.

Condiţiile de licitaţie se pot vedea la oficiul orfanal orăşĕnesc, str. Porţii nr. 63, partere în drépta, în órele de oficiu.

Licitaţia se va ţinea tot acolo, **Marţĭ în 15 Maĭ 1900 la 9 óre a. m.**

Braşov, 6 Aprilie 1900.

Din şedinţa oficiului orfanal orăşenesc.

Hiemesch,
919,3—3 primar.

Sosirea şi plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1899.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Trenul de persóne la 8 óre dim.
II. Tr. accel. peste Clujiu la 2 ó. 9 m. p. m.
III. Trenul mixt la 10 óre 25 min. séra

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul mixt, care circulă numai Vinerea dela Predeal, la 0 óre — min. dim.
II. Trenul accel. la 2 óre 18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la 5 óre 20 min. p. m.
IV. Trenul d pers., la 9 óre 27 min. séra

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la 8 óre 25 m. d., (are legătură în St.-Georgĭ cu Ciuc-Szerda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de persóne la 1 óră 51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la 6 óre 48 m. séra, (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (G. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la 6 óre 22 min. dim.
II. Trenul mixt la 1 óră 13 min. p. m.

Dela Ciuc-Gyimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la 8 óre 25 min. dim
II. Trenul de pers. la 1 óră 51 min. p. m.
III. Trenul mixt la 6 óre 48 min. séra.

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la 5 óre 8 min. diminéţa.
II. Tr. accel. (peste Clujiu) la 2 ó. 45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la 7 óre 48 min. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la 3 óre 55 min. d.
II. Trenul mixt la 11 óre a. m.
III. Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia Clujiu) la 2 óre 19 min. p. m.

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:

I. Trenul de persóne la 5 óre 19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 m. p. m. are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda.

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (G. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la 9 óre şi 2 min. a. m.
II. Trenul mixt la 3 óre 18 min. p. m.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la 5 óre 19 min. dim.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 min. p. m.

A V I S.

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînoi orĭ şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans."